

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2014

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s.

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	2
PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA (MAB) A BIOSFÉRICKÉ REZERVACE	4
BIOSFÉRICKÁ REZERVACE DOLNÍ MORAVA	5
ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI	7
VÝZNAMNÉ AKTIVITY V ROCE 2014	10
OSTATNÍ AKTIVITY	18
PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI V ROCE 2015	22
DÁRCI A PARTNEŘI	23
VÝROK AUDITORA	25

ÚVODNÍ SLOVO

2

Vážení přátelé,
rok 2014 byl pro Biosférickou rezervaci Dolní Morava (BR DM) významným mezníkem. V tomto roce totiž Obecně prospěšná společnost Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s., (OPS) dovršila deset let činnosti. Svě aktivity a plnění kritérií programu Člověk a biosféra (MAB) bilancovala v rámci tzv. Periodického hodnocení, které má každá BR povinnost zpracovat a předložit každých 10 roků. Periodické hodnocení se předkládá Mezinárodnímu poradnímu výboru pro BR v Paříži, který vypracuje návrh hodnocení dané BR, následně předložený a schvalovaný nejvyšším orgánem Programu MAB – Mezinárodní koordinační radou programu MAB (ICC MAB – dále jen Rada). Ta se sešla a zasedala ve dnech 10.–13. června 2014 ve Švédsku. V obsáhlém, velmi pozitivním hodnocení Rada vyzdvihuje, že model správy BR Dolní Morava prostřednictvím nevládní organizace OPS, založený na přímé účasti zainteresovaných subjektů a vyváženém rozhodování je modelový pro biosférické rezervace v celosvětové síti!

Biosférická rezervace Dolní Morava se tak stala první českou BR, která byla označena za model pro Světovou síť biosférických rezervací!

Jedna z víceletých aktivit naší společnosti, kterou vysoce ocenila i Rada, se týká naší angažovanosti v problematice managementu kulturní krajiny s cílem zlepšit některé charakteristiky zemědělské krajiny. Ve spolupráci se starosty deseti vybraných obcí, na jejichž katastrálních územích byly provedeny komplexní pozemkové úpravy, jsme se pustili do realizace krajinných projektů, které podpořil Operační program životního prostředí ČR (OPŽP ČR) až 100% dotací na realizaci. Pojmu ÚSES (územní systém ekologické stability) jsme společně s projektanty a odbornými pracovníky na Agentuře ochrany přírody a krajiny v Brně (AOPK Brno) dali konkrétní podobu zelených prvků osazených odpovídajícími druhy stromů a keřů, nebo květnatých luk, uvnitř rozsáhlých lánů orné půdy. Tato opatření do budoucnalepší jak ochranu půdy před erozí, tak zvýší možnosti pro rozvoj žádoucích rostlinných a živočišných společenstev.

Pokud si prohlédnete naše webové stránky, (www.dolnimorava.org), můžete se prostřednictvím interaktivní mapy, která vznikla z naší iniciativy, seznámit s každou biosférickou rezervací na světě. Kromě toho si budete moci prohlédnout galerie fotografií nebo více než 100 obrázků dětí z deseti základních škol v BR Dolní Morava, které soutěžily o ceny k 10. výročí založení naší obecně prospěšné společnosti. Vyhodnocení za rok 2014 se uskutečnilo v restaurovaném prostředí Jízdáren zámku Lednice při příležitosti slavnostního říjnového setkání zakladatelů, partnerů a přátel BR Dolní Morava, o.p.s. k tomuto výročí. Naše spolupráce s učiteli a dětmi základních škol v BR Dolní Morava bude pokračovat, stejně tak se studenty Mendelovy univerzity v Brně, či ostatní veřejností. Využívat k tomu budeme také expozice BR Dolní Morava, které jsou součástí Multifunkčního centra zámku Lednice (MCZL).

Samostatnou částí našich webových stránek se stává kapitola o regionálních produktech, které pocházejí z pozemků v BR DM, obhospodařovaných udržitelným způsobem, nebo činnosti, která je šetrná k životnímu prostředí. Tyto produkty jsou oceněny certifikátem BR Dolní Morava, o.p.s. Deset roků v životě naší obecně prospěšné společnosti ukázalo, že rozvoj regionu a budování občanské společnosti na principech mezioborové komunikace, respektu k odborným argumentům a znalosti co nejvíce sociálně kulturních, ekonomických a ekologických souvislostí má nezpochybnitelnou logiku. V tomto duchu je formulována filosofie Programu Člověk a biosféra a tedy i naší BR Dolní Morava, o.p.s.

Úspěchy BR Dolní Morava, o.p.s., by nebylo možné dosáhnout bez aktivní pomoci našich zakladatelů, členů orgánů společnosti, partnerů a mnoha spolupracovníků. Patří jim největší dík. Jsem přesvědčen, že se nám společně bude i nadále dařit naplňovat ideu harmonického rozvoje kulturní krajiny jižní Moravy i lidské společnosti.

Lednice, březen 2015
Jan Vybíral

3

PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA (MAB) A BIOSFÉRIČKÉ REZERVACE

4

Biosférické rezervace jsou místa, která dávají vzniknout názorným a vědecky hodnotným příkladům udržitelných vztahů mezi lidskými aktivitami a ekosystémy. **Biosférické rezervace nejsou „chráněnými územími“, „muzei“ nebo „památkami“, nicméně mohou tato území obsahovat.** Představují živoucí regiony s prosperující a spokojenou společností. Biosférické rezervace jsou považovány za výjimečná místa, poskytující model pro organizování interakce mezi společností a ekosystémy na místní i regionální úrovni. Biosférické rezervace poskytují inovativní řešení, v jejichž rámci ekosystémy, místní komunity, tradiční i moderní hospodaření mohou být udržitelným způsobem kombinovány. Od 70. let minulého století, kdy vznikl mezinárodní Program UNESCO Člověk a biosféra (Man and the Biosphere – MaB), je jeho hlavním cílem zlepšení vztahu člověka k životnímu prostředí pomocí rozumného a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, za využití jak vědeckých poznatků, tak tradičních znalostí.

Cíle Programu MAB jsou dosahovány prostřednictvím zvláště vybraných území nazvaných biosférické rezervace (*biosphere reserve* = BR), sdružených ve Světové síti biosférických rezervací UNESCO. Označení „rezervace“, bohužel nepřesně akcentuje pouze ochrannářskou stránku práce BR, která, přes svůj nesporný význam, tvoří jen jeden z mnoha cílů Programu MAB, mezi které patří např. vytváření partnerství pro generování a sdílení informací, výzkum a monitoring, vzdělávání, participační rozhodování atd. V praxi se jedná o **hledání způsobů flexibilní, dynamické a udržitelné ochrany přírody a kulturních hodnot prostřednictvím každodenních lidských aktivit.** Díky tomu se někdy biosférickým rezervacím říká „živoucí laboratoře“ nebo výukové laboratoře udržitelného hospodaření. Biosférické rezervace většinou nejsou primárním nástrojem ochrany přírodní a kulturní různorodosti, protože ve většině zemí světa jak ochranu přírody, tak památek jako svůj jediný cíl zajišťují jiné, úzce specializované a většinou vládní instituce. BR tak mohou zůstat otevřenější účastí

zainteresovaných subjektů, zaměření jejich činností je širší a vyváženější a fungování spíše v rovině „agentury udržitelného rozvoje“ než čistě ochrannářské organizace.

Každá BR musí splňovat konkrétní soubor kritérií a být schopna plnit určitý soubor funkcí. Musí být dostatečně velká, aby mohla plnit kladené úkoly, být dostatečně pestrá z pohledu přírodní a kulturní různorodosti a musí v ní žít a pracovat dostatečné množství lidí, kteří se budou podílet na ochraně a rozvoji BR.

Pro všechny BR na světě jsou závazné tři společné rovnocenné funkce:

- 1. Ochrana přírodní a kulturní různorodosti**
- 2. Sociálně, kulturně a environmentálně udržitelný ekonomický rozvoj**
- 3. Podpora výzkumu, monitoringu a vzdělávání**

Území každé BR by také mělo být rozděleno do tří funkčních zón. *Jádrová zóna* – je územím určeným pouze k ochraně biologické různorodosti. *Nárazníková zóna* – je oblast obklopující jádrové zóny, které chrání před vnějšími vlivy. Je využívána pro činnosti související s ochranou přírody a ekologickými postupy, včetně environmentálního výzkumu a výchovy, rekreace, ekoturistiky atd. Zbytek území BR tvoří *přechodová zóna* neboli tzv. oblast spolupráce – nejvýznamnější zóna, kde může mít filosofie MAB největší dopad a kde probíhá běžná hospodářská činnost či jiné užívání krajiny a přírodních zdrojů, se zvláštním důrazem na podporu šetrného hospodaření.

Nezbytným prvkem každé BR by měl být participační management, pro který je nezbytná rovnocenná spolupráce a zapojení zainteresovaných subjektů, např. samosprávy a obyvatel, státní správy, zástupců podnikatelských subjektů i ochrannářských skupin a také odborníků na přírodovědné i společenské obory. S přímým rovnocenným zapojením různých subjektů do správy a rozhodování o BR pracuje v ČR, a to na platformě obecně prospěšné společnosti, pouze Biosférická rezervace Dolní Morava.

5

Biosférické rezervace jsou navrhovány národními vládami a vyhlášovány Mezinárodní koordinací radou MAB. Na území každé BR se také vždy nacházejí lokality národního systému chráněných území, nebo jiná, i mezinárodně uznaná, území (lokality Světového dědictví UNESCO, Ramsarské mokřady, lokality Natura 2000 atd.).

Do Světové sítě BR patřilo v roce 2014 celkem 631 BR ve 119 zemích, z toho v České republice jich bylo šest (Krkonoše, Křivoklátsko, Šumava, Třeboňsko, Bílé Karpaty a Dolní Morava).

BIOSFÉRICKÁ REZERVACE DOLNÍ MORAVA

Biosférická rezervace Dolní Morava vznikla v červenci roku 2003 rozšířením bývalé Biosférické rezervace Pálava (vyhlášena v roce 1986) o Lednicko-valtický areál (LVA) a lužní lesy na soutoku Moravy a Dyje.

Obecně prospěšná společnost Biosférická rezervace Dolní Morava, o. p. s., která byla pověřena organizačním, institucionálním, věcným a personálním zajištěním činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava jako součásti Světové sítě biosférických rezervací UNESCO, vznikla, za účasti zainteresovaných subjektů a obcí biosférické rezervace, v souladu se Sevillskou strategií vytváření a správy biosférických rezervací a Rámcovými stanovami Světové sítě biosférických rezervací, dne 31. 8. 2004. Byla založena Lesy České republiky, s.p., Ministerstvem životního prostředí ČR, MND, a.s., Českým svazem ochránců přírody a Okresní hospodářskou komorou Břeclav.

V roce 2012 se Ministerstvo životního prostředí ČR z vlastních systémových a organizačních důvodů vzdalo funkce zakladatele i svých pozic v orgánech společnosti.

V České republice jsme jedinou biosférickou rezervací, která je zastupována neziskovou nevládní organizací, v jejichž orgánech jsou zástupci podnikatelských subjektů, státní správy, obcí, profesních organizací a neziskových organizací působících na území BR. Tento model správy je v našich podmínkách ojedinělý, protože až doposud bylo řízení českých BR vždy spojeno s výkonem správy některého z orgánů ochrany přírody a to buď chráněné krajinné oblasti, nebo národního parku.

BR Dolní Morava, o.p.s. poskytuje následující služby:

- organizační, institucionální, věcné a personální zajištění činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava (dále jen „BR“) jako součásti Světové sítě biosférických rezervací UNESCO,
- účast na aktivitách týkajících se BR včetně koordinace těchto aktivit mezi orgány státní správy, orgány zájmové a územní samosprávy,

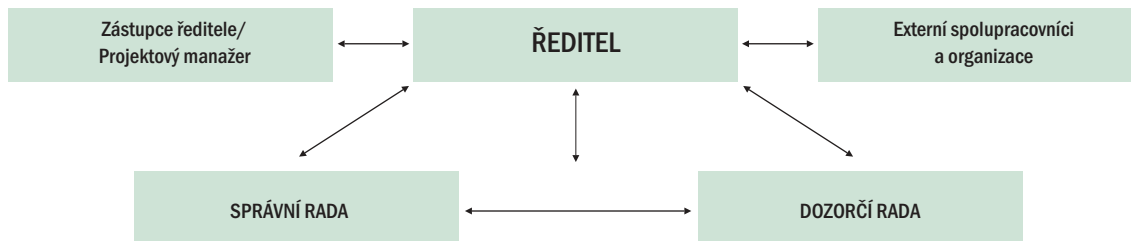
zájmovými sdruženími, výchovnými a vědeckými institucemi, podnikatelskými subjekty, veřejností a dalšími subjekty,

- účast na zprostředkování a poskytování poradenských, finančních a koordinačních služeb týkajících se BR a jejího rozvoje v souladu s pravidly UNESCO o Světové síti biosférických rezervací,
- zajišťování vzniku, rozvoje a průběžného doplňování otevřené informační databáze o BR a o vědeckých, podnikatelských a rozvojových aktivitách souvisejících s územím nebo existencí BR,
- účast na vydávání publikací a sborníků, včetně publikací informačních a metodických, tištěných, elektronických, filmových a multimedialních a jejich prezentaci, šíření a prodeji,
- účast na výchově a vzdělávání v duchu zásad udržitelného způsobu života, a zejména ochrany přírody a krajiny a racionálního hospodaření s přírodními zdroji,
- zajišťování činnosti informační kanceláře pro veřejnost,
- účast na pořádání a organizování vědeckých konferencí, besed a školení a výstav týkajících se BR,
- zřízení a správa demonstračních objektů,
- zajišťování mezinárodní spolupráce ve věcech týkajících se BR a Světové sítě biosférických rezervací,
- podpora a prosazování aktivit směřujících k hospodářskému a demografickému rozvoji BR a regionu,
- zajišťování zprostředkovatelských a mediačních služeb při sporech a konfliktech souvisejících s existencí a činností BR.

Společnost poskytuje obecně prospěšné služby za stejných podmínek k podpoře všech subjektů a činností, jejichž cílem je rozvoj území BR v souladu s podmínkami a pravidly Programu Člověk a biosféra UNESCO. Všechny činnosti prováděné v roce 2014 byly v souladu s Akčním plánem BR Dolní Morava 2014–2020 a v souladu s podmínkami Programu Člověk a biosféra.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI

Sídlo: Zámecké nám. 69, 691 44 Lednice
Identifikační číslo: 269 38 171
Právní forma: Obecně prospěšná společnost

Orgány společnosti jsou správní rada, dozorčí rada a ředitel. Složení orgánů je založeno na co nejširší participaci všech dotčených subjektů v biosférické rezervaci.

Statutárním zástupcem společnosti je ředitel.

Složení orgánů BR Dolní Morava, o.p.s., v roce 2014:

Správní rada:

Správní rada je devítičlenným řídicím orgánem biosférické rezervace, v němž kromě zástupců zakladatelů rozhodují i tři zástupci obcí regionů, na jejichž území se BR nachází, zástupce agrární komory a zástupce Mendelovy univerzity v Brně, která zároveň působí jako hlavní vědecký poradní subjekt BR.

Libor Kabát	předseda	Region Lednicko-valtický areál
Miroslav Svoboda	1. místopředseda	Lesy České republiky, s.p,
Petr Maděra	2. místopředseda	Mendelova univerzita v Brně
František Fabiřovic		Okresní hospodářská komora Břeclav
Ctirad Petrla		Region Podluží
Libor Ambrozek		Český svaz ochránců přírody
Antonín Homola		Okresní agrární komora Břeclav (od 1. 5. 2014)
Pavel Kotásek		MND, a.s.
Roman Koprivňanský		Region Mikulovsko (od 1. 3. 2014)

Od roku 2012 zastává pan Stanislav Koukal, vedoucí správy CHKO Pálava a Krajského střediska AOPK Brno, pozici stálého hosta správní rady.

Dozorčí rada:

Dozorčí rada je šestičlenným kontrolním orgánem společnosti. Její členy tvoří zástupci zakladatelů, společný zástupce obcí tří regionů, na jejichž území se BR nachází a zástupce Mendelovy univerzity.

Libor Opluštil	předseda	Český svaz ochránců přírody
Zbyněk Parma		MND, a.s.
Miroslav Volařík		Okresní hospodářská komora Břeclav
Václav Lidický		Lesy České republiky, s. p,
Alena Salašová		Mendelova univerzita v Brně
Luboš Krátký		zástupce regionů Podluží, Mikulovsko a Lednicko-valtický areál

V průběhu roku se správní rada sešla čtyřikrát a dozorčí rada jednou.

V roce 2014 zaměstnávala obecně prospěšná společnost dva zaměstnance na plný úvazek.

VÝZNAMNÉ AKTIVITY V ROCE 2014

Významným mezníkem v roce 2014 bylo historicky první Periodické hodnocení BR Dolní Morava, předložené Mezinárodní koordinační radou Programu MAB, které bylo velice pozitivní a oficiálně nás zařazuje mezi modelové biosférické rezervace. Rok 2014 se také nesl v duchu 10. výročí založení BR Dolní Morava, o.p.s. Kromě aktivit, které připomněly toto výročí, bylo hlavní náplní naší práce pokračování v realizaci projektů směřujících k částečné obnově dříve pestré struktury krajiny. Cílem těchto projektů, které zpracováváme pro obce jako jejich nositele, je tvorba a doplňování územního systému ekologické stability (ÚSES). Výsadbou dřevin a zakládáním lučních společenstev v biocentrech, biokoridorech a v interakčních prvcích podporujeme biodiverzitu v zemědělské krajině jižní Moravy. Další naše činnosti byly mimo jiné zaměřeny na práci se studenty a zájmovými skupinami.

10

Výsledek Periodického hodnocení BR Dolní Morava vypracovaný Mezinárodní koordinační radou Programu MAB (ICC MAB)

Generální konference UNESCO schválila kritéria pro vyhlášení BR, kde je mimo jiné uvedena povinnost předložit každých 10 let periodické hodnocení a jeho zaslání sekretariátu státem, kde se daná BR nachází. K dispozici je formulář, který by měl pomoci státům připravit jejich národní zprávy a zároveň aktualizoval data, která má sekretariát MAB k dispozici o té které BR.

Hodnocení by mělo umožnit zhodnocení toho, jak každá BR plní kritéria Rámcových stanov BR a zejména tři základní funkce. Případné neplnění kritérií může vést až k návrhu na zrušení BR ze strany UNESCO.

BR Dolní Morava zpracovala první periodické hodnocení, které bylo po schválení SR zasláno Stálé delegaci ČR při UNESCO, aby bylo následně oficiálně předáno Sekretariátu MAB. Ten materiál předložil k přezkoumání Mezinárodnímu poradnímu výboru pro BR, který zasedal ve dnech 17.–21. 3. 2014 v Paříži. Výbor vypracoval návrh hodnocení, který byl

předložen ke schválení nejvyššímu orgánu Programu MAB, kterým je Mezinárodní koordinační rada (ICC MAB – dále jen Rada). Ta se sešla k jednání 10.–13. června 2014 ve Švédsku.

Ve výsledném oficiálním hodnocení bylo konstatováno, že:

- Rada uvítala první periodické hodnocení BR Dolní Morava, vyhlášené v roce 2003. Rada oceňuje české činitele za velmi dobře připravenou periodickou zprávu. Rada zaznamenala skutečnost, že rezervace je spravována obecně prospěšnou společností, nevládní organizací složenou ze zainteresovaných subjektů. Rada uvítala tuto inovativní řídicí strukturu biosférické rezervace, založenou na přímé účasti a vyváženém rozhodování zainteresovaných subjektů.
- Rada s uznáním zaznamenala spolupráci mezi různými zainteresovanými subjekty na základě partnerství. Přivítala také různé projekty zaměřené na ochranu biodiverzity, udržitelný rozvoj, podporu turistiky a revitalizaci stanovišť.
- Rada ocenila intenzivní spolupráci a sdílení informací a zkušeností s ostatními biosférickými rezervacemi na mezinárodní úrovni.
- Mezi úspěšnými projekty Rada zaznamenala interaktivní webovou stránku, vytváření biocenter a územního systému ekologické stability, stejně jako projekt odstraňování ekologických zátěží, který může být sdílen i s ostatními biosférickými rezervacemi.
- Rada vzala na vědomí změnu v rozloze biosférické rezervace, která vznikla využitím modernizované GIS technologie a zaznamenala, že BR má existující zonaci a že v současnosti pracuje na jejím zlepšení jako součást mezinárodního projektu výměny informací.
- Rada konstatovala, že biosférická rezervace splňuje kritéria Rámcových stanov Světové sítě biosférických rezervací.
- Rada povzbuzuje ke spolupráci s ostatními biosférickými rezervacemi, které také zahrnují více mezinárodních statutů. Dále doporučuje zahájení budoucích výzkumů, které budou zahrnovat socio-ekonomické

studie a hodnocení dopadu turistiky. Rada doporučuje, aby Biosférická rezervace Dolní Morava sloužila jako model struktury řízení prostřednictvím zainteresovaných subjektů.

Biosférická rezervace Dolní Morava se tak stala první českou biosférickou rezervací, která byla označena za model pro Světovou síť biosférických rezervací!

Fotosoutěž „Lidé a příroda v BR Dolní Morava“

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s. ve spolupráci s partnery vyhlásila u příležitosti 10. výročí založení obecně prospěšné společnosti Biosférická rezervace Dolní Morava fotosoutěž s názvem „Lidé a příroda v BR Dolní Morava“.

Soutěž byla určena všem amatérským i profesionálním fotografům, kteří splnili pravidla fotosoutěže. Obdrželi jsme celkem 35 fotografií od 11 autorů.

Dne 7. 10. 2014 se uskutečnilo v Multifunkčním centru zámku Lednice slavnostní setkání k 10. výročí vzniku BR Dolní Morava, o.p.s., v jehož rámci také proběhlo hlasování o nejlepší snímek soutěže.

Více než 50 hostů z celé republiky hlasováním rozhodlo, že vítězkou se stala paní Lena Vacenovská z Břeclavi se snímkem Minaret.

Partnery soutěže byly Lesy České Republiky, s.p., MND, a.s. a Obec Lednice ve spolupráci s Multifunkčním centrem zámek Lednice, z.s.p.o.

Výtvarná soutěž „Biosférická rezervace Dolní Morava jak ji vidí děti...“

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s., Lesy České Republiky, s.p., MND, a.s. a Obec Lednice, ve spolupráci s Multifunkčním centrem zámek Lednice, z.s.p.o. vyhlásila výtvarnou soutěž u příležitosti 10. výročí založení obecně prospěšné společnosti Biosférická rezervace Dolní Morava. Soutěž byla určená žákům základních škol v Biosférické rezervaci Dolní Morava a jejím námětem byla Biosférické rezervace Dolní Morava a život a práce lidí v ní. Děti svůj pohled směřovaly jak k přírodním tak historickým a kulturním krásám této oblasti a hlavně k jejím lidem, například vinařům,

lesníkům, sadařům a jiným, kteří žijí a pracují v naší krásné krajině. Soutěže se zúčastnilo sedm škol z BR Dolní Morava a sešly se krásné práce od více než 100 dětí!

Dne 7. 10. 2014 se uskutečnilo v Multifunkčním centru zámku Lednice slavnostní setkání k výročí vzniku BR Dolní Morava. o.p.s., v jehož rámci proběhlo hlasování hostů z celé republiky o nejlepší práci soutěže dle jednotlivých kategorií.

Vítězové dle kategorií:

Kat. 1. Jana Baránková	Kroje na Podluží	ZŠ Tvrdonice
Kat. 2. Kateřina Kružliaková	Práce na poli	ZŠ Tvrdonice
Kat. 3. Šárka Kalužiková	Krása našich krojů	ZŠ Tvrdonice
Kat. 4. Kateřina Nešporová	Polní práce	ZŠ Tvrdonice

Cena MND

Martina Mádlé	Ledňáček	ZŠ Slovácká Břeclav
---------------	----------	---------------------

Cena MCZL

Veronika Mackovčínova	Mikulov na jaře	ZŠ Slovácká Břeclav
-----------------------	-----------------	---------------------

Cena obce Lednice

Nela Gajdušková	Na hodech	ZŠ Mor. Nová Ves
-----------------	-----------	------------------

Projekt „Založení biocenter a prvků ÚSES v k. ú. Pohořelice a k. ú. Nová Ves, okres Brno-venkov“

Dokončení projektu zahájeného v roce 2011, jehož nositelem je město Pohořelice. Celé území, pro které byl projekt zpracován, bylo tvořeno rozsáhlými plochami orné půdy převážně bez doprovodné zeleně, mělo minimální ekologickou stabilitu a bylo ohroženo větrnou erozí. Proto zde byla vytvořena dvě biocentra ÚSES, s navazujícími stávajícími biokoridory (větrolam a řeka Jihlava) a novými interakčními prvky v podobě stromořadí a remízů. V nich byla založena místa pro přirozená rostlinná společenstva, která v zájmovém území zcela chyběla. Rozlehlé zemědělské plochy byly rozděleny interakčními prvky, které kromě biodiverzity zvýšily i estetickou a hygienickou funkci krajiny.

Realizační fáze byla zahájena v roce 2013 a dokončena v roce 2014. V současné době se jedná zřejmě o nejrozsáhlejší realizovaný projekt, zaměřený na založení a doplnění systému ÚSES na jižní Moravě. Stromová

a keřová výsadba v kombinaci s travními plochami byla realizována na ploše 54 ha a realizační cena projektu dosáhla 33 mil. Kč.

OPS tento projekt iniciovala, vypracovala pro něj projektovou dokumentaci, vypracovala úspěšnou žádost o dotaci a zajišťuje realizační autorský dozor.

Projekt byl financován prostřednictvím SFŽP ČR a Operačního programu životní prostředí.

Mezinárodní akce „River Jump 2014“

„River Jump! 2014“ je iniciativa podporovaná Evropskou unií v programu Mládež v akci, kterou za Českou republiku koordinuje Hnutí Brontosaurus. V rámci iniciativy proběhla od 3. do 7. července 2014 v Lanžhotě akce, které se zúčastnilo na 60 mladých lidí (z Rakouska, Česka a Slovenska po 20 účastnících). V rámci akce se konaly různé exkurze a workshopy s tematikou ochrany životního prostředí, ale také třeba hudební večer a další volnočasové programy. Pro jednu skupinu účastníků OPS připravila cykloturistickou trasu v délce 40 km v oblasti obory Soutok včetně výkladu na téma BR a MAB, udržitelné hospodaření v krajině apod. Pro další skupinu byla připravena jiná trasa v délce 42 km na Tvrdonicku. Cestou byly podány základní informace o lužním lese, lesním hospodářství, ochraně přírody a aktivitách OPS ve vztahu k lužním ekosystémům a kulturní (zemědělské) krajině. Celý festival vyvrcholil sběrem a likvidací odpadků, kdy jsme v koordinaci a s přímou podporou LČR, LZ Židlochovice a Povodí Moravy, s.p. vytypovali nejexponovanější turistické trasy v lužních komplexech Soutok a Tvrdonicko, které byly následně vyčištěny šestičlennými skupinami brigádníků z řad účastníků akce.

Projekt „Návrh systému pro usměrnění návštěvnického tlaku v oboře Soutok“

Území Soutoku bylo do roku 1989 v důsledku blízkosti státních hranic s Rakouskem v přísném režimu pohraničního pásma a bylo využíváno ve zvláštním režimu hospodaření. Byl zde omezen volný pohyb i hospodářská činnost, která byla prakticky omezena pouze na lesnictví a myslivost. Po pádu železné opony je území volně přístupné pro turistické návštěvníky, jejichž počet každoročně narůstá.

Díky vysoké atraktivitě území, ve kterém se mimo jiné nachází Biosférická rezervace Dolní Morava (UNESCO), jehož část leží v oblasti Lednicko-valtického areálu (UNESCO), jsou zde dvě národní přírodní rezervace (Ranšpurk, Cahnov), ptačí oblast Soutok-Tvrdonicko a evropsky významná lokalita Soutok – Podluží, jako součásti evropské soustavy Natura 2000, je celá tato oblast pod silným návštěvnickým tlakem. V roce 2007 sice OPS ve spolupráci s dotčenými subjekty navrhla strategii rozvoje šetrné turistiky na Soutoku, ale ta nebyla z různých důvodů doposud využita ani plně realizována.

Projekt OPS v roce 2014 znovu obnovila za finančního přispění LČR, s.p. Lesního závodu Židlochovice. Na základě konzultací s klíčovými subjekty v oblasti (LZ Židlochovice, Město Břeclav, město Lanžhot, AOPK Brno a dalšími) byl vytvořen návrh návštěvnického systému pro oblast Soutoku, který bude usměrňovat návštěvnický tlak tak, aby se předešlo případnému znehodnocení zejména přírodního potenciálu. Výstupy zahrnovaly systémový návrh pro pohyb turistů v oblasti Soutoku, včetně infrastruktury, která tento pohyb bude podporovat a usměrňovat.

V rámci tohoto projektu bylo možné znovu otevřít debatu o budoucnosti turistiky na Soutoku a díky tomu lze pozitivně hodnotit optimistickou atmosféru diskuse a spolupráce, s viditelným vzájemným pochopením mezi JMK, LČR – LZ Židlochovice, regionem LVA a Podluží a ochranou přírody v problematice Soutoku.

Implementaci systému pro usměrnění návštěvnického tlaku v oboře Soutok lze předpokládat v roce 2015.

Projekt byl financován Lesním závodem Židlochovice, LČR, s.p.

Projekt „Založení a obnova biocenter a prvků ÚSES v k.ú. Vlasatice“

Území, na kterém je projekt řešen, je intenzivně zemědělsky využíváno a bylo hlavně při socializaci venkova v 60.–70. letech 20. století proměněno v kulturní step s nízkou biodiverzitou. Hlavním záměrem tohoto krajinového projektu je vytvoření nového a zlepšení funkčnosti stávajícího systému ÚSES a obnovení řady biotopů v původně pestré kulturní krajině. Zlepšení ekologických charakteristik krajiny bude znamenat přínos ke

zvýšení biodiverzity. Předpokládá se zvýšení stavů například zajíců a kořoptví jako důležitých bioindikátorů kvality prostředí zemědělské krajiny. Navrženými opatřeními dojde ke snížení půdní eroze, prašnosti a zlepšení vlhkostních charakteristik krajiny. Předpokládá se, že vytvořená kostra ÚSES bude doplňována dalšími opatřeními v zemědělské krajině, jako jsou přechodové biopásy mezi líniovými prvky a polními kulturami, ptačí napajedla a mokřady.

OPS tento projekt iniciovala, vypracovala pro něj projektovou dokumentaci, vypracovala úspěšnou žádost o dotaci a zajišťuje realizační dozor.

Projekt je financován prostřednictvím SFŽP ČR a Operačního programu životní prostředí. V roce 2014 byla ukončena výběrová řízení a vlastní realizační fáze začne na jaře 2015.

Projekt „Obnova krajinné zeleně v k.ú. Lužice u Hodonína“

Hlavním záměrem projektu v území, zčásti znehodnocenému černými skládkami a porostem nepůvodních druhů dřevin a bylin, bylo založení zajímavé přírodní lokality v blízkosti obce, určené jako odpočinkové prostředí pro obyvatele a biocentra pro rozvoj rostlinných a živočišných druhů. Na tomto území vznikla lesostepní lokalita přírodního charakteru s kosenými kulturními květnými „motýlími“ loukami, měkkými polními cestami a pěšinami a skupinami lesních dřevin a domácích keřů. Založení tohoto útvaru na principech biocentra ÚSES znamená řadu pozitivních změn v kulturní krajině. V budoucnu se také počítá s tím, že v rámci sukcesních procesů nastanou v lokalitě pro řadu druhů podmínky pro posílení a stabilizaci populací či pro obsazení nově vzniklých ekologických nik.

OPS tento projekt iniciovala, vypracovala pro něj projektovou dokumentaci, vypracovala úspěšnou žádost o dotaci a zajistila realizační dozor.

Projekt byl financován prostřednictvím SFŽP ČR a Operačního programu životní prostředí.

Projekt „Založení a obnova biocenter a prvků ÚSES v k.ú. Drnholec“

Území, v němž je projekt řešen, je intenzivně zemědělsky využívanou krajinou, na velkých plochách změněnou v kulturní step s velmi omezenou

biodiverzitou. Hlavním záměrem komplexně pojatého krajinného projektu je založení systému ÚSES a obnovení řady biotopů v původně pestré kulturní krajině. Navrženými opatřeními dojde k zásadnímu zlepšení v oblasti biodiverzity, a to ve všech skupinách živých organismů, k omezení větrné a vodní eroze, zlepšení vlhkostních charakteristik, snížení sumy teplot krajiny ve vegetačním období, atd. Důležitým navazujícím projektem jsou pěstební a těžební opatření ve vlastních lesních porostech, která se rozhodl městys Drnholec provést tak, aby se jednak eliminovalo nebezpečí rozšiřování nepůvodních druhů dřevin do zakládaného systému ÚSES a byla vytvořena refugia ve starých a trouchnivějících stromech a pařezích pro vývoj bezobratlých živočichů a hub.

OPS tento projekt iniciovala, vypracovala pro něj projektovou dokumentaci, vypracovala úspěšnou žádost o dotaci a zajišťuje realizační dozor.

Vlastní realizační fáze byla zahájena vypsáním a vyhodnocením výběrových řízení v roce 2014, ukončení projektu se předpokládá v roce 2015.

Projekt „Krajinné úpravy historické zeleně jižního břehu Hlohoveckého rybníka“

Tento projekt byl pokračováním aktivit v rámci Obnovy krajinných struktur Lednicko-valtického areálu a měl být součástí několika souběžných projektů, které by řešily krajinné úpravy severních i jižních břehů Lednických rybníků v kooperaci s AOPK a LČR. Bohužel, kvůli systémovým a legislativním překážkám nebylo možné zbývající projekty doposud realizovat a tak se zatím jedná o první fázi tohoto komplexního záměru.

Projekt je příkladem praktického managementu kulturní krajiny, jehož cílem je obnovení biotopově pestré parkové krajiny na břehu Hlohoveckého rybníka. Pomocí realizovaných opatření se podařilo navrácení charakteru udržovaného přírodního parku se starými soliterními stromy, skupin lesních porostů různých věkových skupin a květných luk. V krajině byla obnovena biologická funkce trvalé vysoké a nízké vegetace jako prolínajících se biotopů s množstvím ekotonových zón.

OPS tento projekt iniciovala, vypracovala pro něj projektovou dokumentaci, vypracovala úspěšnou žádost o dotaci a zajistila realizační dozor.

Projekt byl financován prostřednictvím SFŽP ČR a Operačního programu životní prostředí.

Podpora MND, a.s. pro obecně prospěšné činnosti

Akciová společnost MND je největší společností v České republice, zabývající se průzkumem a těžbou ropy a zemního plynu a jedním ze zakladatelů BR Dolní Morava, o.p.s. Protože si je společnost MND vědoma svého postavení a odpovědnosti, jsou její aktivity založeny na dodržování principů zachování ekologické rovnováhy, uvědoměném vztahu k přírodě a na rozvíjení partnerství na různých úrovních v celém regionu BR Dolní Morava. Společnost MND je jeden z nejvýznamnějších soukromých dárců finančních prostředků pro projekty zaměřené na ochranu přírody a udržitelný rozvoj oblasti Jižní Moravy. Z pozice zakladatele pravidelně přispívají na obecně prospěšné aktivity a projekty OPS. Finanční dar, který jsme v roce 2014 obdrželi, mimo jiné umožnil:

- zajištění činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava jako součásti Světové sítě biosférických rezervací UNESCO,
- účast na aktivitách týkajících se BR, včetně koordinace těchto aktivit
- zprostředkování a poskytování poradenských a koordinačních služeb týkajících se BR
- doplňování informační databáze o BR
- účast na výchově a vzdělávání veřejnosti, osvětové činnosti a výchově a vzdělávání mládeže
- pořádání a organizování konferencí, besed a školení,
- zajišťování mezinárodní spolupráce ve věcech týkajících se BR a Světové sítě BR
- podporu a prosazování aktivit směřujících k hospodářskému a demografickému rozvoji BR a regionu.

Díky finanční podpoře od MND, a.s., jsme mohli zajistit organizační zabezpečení chodu BR a poskytovat obecně prospěšné služby za stejných podmínek k podpoře všech subjektů a činností, jejichž cílem je rozvoj území BR v souladu s podmínkami a pravidly Programu Člověk a biosféra UNESCO.

Výkon funkce Site-managera Lednicko-valtického areálu – památky UNESCO

Problematika managementu kulturní krajiny je komplexním systémem, který má zejména v oblasti Lednicko-valtického areálu řadu specifíků. Nezbytnost zajištění mezioborové koordinace, složitost komunikace a kontinuální informovanosti všech zúčastněných subjektů v území vyžaduje zapojení tzv. site-managera, což je funkce koordinátora území LVA. BR Dolní Morava, o. p. s., tuto funkci vykonává již od roku 2007, kdy do ní byla navržena Mezioborovou pracovní skupinou pro LVA (MOPS). Činnost site-managera (SM LVA) vyplývá ze závazku zabezpečení ochrany, řízení a udržitelného rozvoje při zachování univerzálních hodnot komponované krajiny LVA zapsané na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1996.

OPS poskytovala i v roce 2014 všechny náležitosti site managementu LVA, ve spolupráci s odbornými pracovníky zajišťovala plnění úkolů site managementu a všech aktivit v LVA. Jako právní subjekt plnila roli platformy pro koordinaci a mezioborovou výměnu odborných informací, kterou bylo možné naplňovat díky uplatnění participačního managementu v rámci OPS a také přímou účastí v MOPS LVA.

Dne 19. 9. 2014 se v Lednici uskutečnilo zasedání MOPS LVA, které předsedá náměstek ministra životního prostředí Ing. Vladimír Dolejský, Ph.D. V rámci jednání byla představena nová tajemnice Mgr. Petra Kolářová, specialista na Operační programy a fondy EU. Doc. Alena Salašová představila projekt Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity s názvem „Ochrana hodnot a management krajinné památkové zóny“. Byl prezentován stav v problematice Management plánu LVA. Problematika SM LVA byla obsáhle diskutovaná s tím, že Ministerstvo životního prostředí zajistí finanční prostředky na výkon funkce SM LVA a připraví návrh na jeho institucionální ukotvení.

Programy realizované s podporou společnosti Lesy České republiky, s. p.

Státní podnik Lesy České republiky (LČR) je největším správcem chráněných území a nejdůležitějším partnerem orgánů ochrany přírody v ČR.

Společnost je nejenom největším správcem lesních pozemků v BR Dolní Morava ale i v celé České republice. Udržitelné lesnické hospodaření, které je základem dlouhodobé podnikatelské strategie, zajišťuje plnění produkčních i mimoprodukčních funkcí spravovaných lesů.

LČR jsou jedním ze zakladatelů BR Dolní Morava, o.p.s.a dlouhodobě podporují aktivity v Biosférické rezervaci Dolní Morava i mimo ni prostřednictvím konkrétních programů:

- a) Ochrana druhové a kulturní rozmanitosti kulturní krajiny
- b) Management kulturní krajiny
- c) Enviromentální osvěta, výchova a vzdělávání
- d) Informování a spolupráce s veřejností

Tyto programy byly navrženy v souladu se statutem a zakládací smlouvou OPS a zahrnují širokou škálu aktivit OPS, které napomáhají podpoře biodiverzity v zemědělské krajině, udržitelnému rozvoji regionu, spolupráci s obcemi nebo vzdělávacím aktivitám.

Díky finanční podpoře od LČR, s.p., se BR Dolní Morava, o.p.s. podařilo i v roce 2014 plnit všechny tři základní funkce biosférických rezervací, které jsou stanoveny závaznými dokumenty Programu MAB a UNESCO.

Multifunkční centrum zámeček Lednice

Potřeba rekonstrukce a památkové stavební obnovy objektu lednických jízďáren vyústila v založení zájmového sdružení právnických osob pod názvem Multifunkční centrum zámeček Lednice, jehož členy jsou Jihomoravský kraj, obec Lednice, Mendelova univerzita v Brně, Masarykova univerzita v Brně a Centrála cestovního ruchu Jižní Moravy. BR Dolní Morava, o.p.s. se projektu účastní jako partner.

Sdružení a jeho projektový tým, jehož jsme byli členy, uskutečňoval projekt Zámecká jízďárna v Lednici – multifunkční centrum, který byl ukončen v závěru roku 2014. Nové multifunkční centrum nabídne své prostory pro vzdělávací a kulturní aktivity. Tematicky bude programová náplň nového centra zaměřena na kulturní krajinu, s využitím modelového příkladu komponované krajiny Lednicko – valtického areálu, zapsaného na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Stálé expozice tvoří tři tematické celky: Obnova jízďáren, Krajinou zahrad a Expozice Biosférické rezervace Dolní Morava.

Projekt byl po úspěšném dokončení otevřen pro veřejnost na začátku roku 2015. Jedná se o plnohodnotné, všestranné a soudobé využití historických prostor, které jsou součástí Národní kulturní památky zámek Lednice. Projekt byl finančně podpořen Integrovaným operačním programem 5.1 Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví, s podtitulem Vracíme památky do života (IOP CZ.1.06/5.1.00/01.06095).

Olivetská hora v Mikulově

V roce 2014 byl dokončen projekt s názvem „Panonský háj pod Olivetskou horou – reminiscence Getsemanské zahrady“, na kterém se pod koordinací OPS podílel tým odborníků. Realizátory projektu byli: Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s., Správa chráněné krajinné oblasti Pálava a krajské středisko Brno ve spolupráci s městem Mikulov a Regionálním muzeem v Mikulově.

Svatý kopeček na předměstí Mikulova je výstižným příkladem kulturní krajiny, v níž se spojují přírodní a historické hodnoty. Najdeme zde vzácné zbytky původních teplomilných doubrav s dubem šípákem, dřínem a mahalebkou. Zvláštností je rozvolněnost lesa, doprovázená prosvětlenými lesními palouky a lesními lemy. Tento typ rozvolněných lesů – panonských hájů (lidově lesostepí) je chloubou Mikulova a právě kvůli nim přijíždějí badatelé a návštěvníci.

Jihozápadní část Svatého kopečku nese název Olivetská hora, pod jejímž úpatím se rozkládá místo bývalého vápencového lomu, kde byly na počátku minulého století vysázeny nepůvodní druhy keřů a stromů. Právě díky neodborným zásahům byla narušena přirozená skladba porostů. Cílem tohoto projektu, na kterém spolupracuje město s řadou odborníků a sdružení, je alespoň částečná obnova původního lesostepního rázu léto lokality. Podkladem a inspirací pro vypracování projektu obnovy přírodě blízkých poměrů v lokalitě bývalého selského vápencového lomu byla diplomová práce Františky Šatné z Mendelovy univerzity, Zahradnické fakulty v Lednici, z roku 2012.

V rámci projektu byly odstraněny zdravotně a druhově nevhodné stromové a keřové dřeviny, proběhly výsadby stromů a keřů a byly založeny travinobylinné formace stanovištně odpovídající dané lokalitě. V dlouhodobém

horizontu by měla lokalita směřovat k typickým rysům rozvolněné šípákové doubravy s dřínem a mahalebkou na vápencových výchozech s jedinečnou vegetací skalní stepi. Návštěvníkům této lokality slouží také lavičky a informační tabule s důležitými historickými a přírodovědnými informacemi, které umocní nevšední přírodně kulturní zážitek z tohoto místa.

Projekt je realizován za finanční podpory společnosti MND a.s.

Členství BR Dolní Morava, o.p.s. v PEFC

Rada PEFC (*Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes*) je nezávislá, nezisková, mezinárodní organizace registrovaná v Ženevě, která představuje rámec pro vytváření a vzájemné uznávání nezávislých národních certifikačních systémů. Česká republika je jednou z 11 zakládajících zemí, která byla u zrodu Rady PEFC v roce 1999.

OPS je od roku 2012 členem v zájmovém sdružení právnických osob PEFC ČR, která je národním řídicím orgánem českého systému certifikace lesů, který sdružuje zástupce z oblasti lesního hospodářství, dřevozpracujícího průmyslu a ostatních zájmových skupin. Členstvím v PEFC ČR se OPS i v roce 2014 hlásila k podpoře udržitelného lesního hospodaření a jeho přínosu pro zvýšení biodiverzity a pro životní prostředí. Získala tím také podíl na nezávislé kontrole trvale udržitelného hospodaření v lesích.

Jednotliví členové jsou rozděleni do tří základních komor dle převládající činnosti člena. Členská komora nazvaná „ostatní zájmové skupiny“, v níž je OPS zastoupena, je tvořena členy PEFC ČR, kteří reprezentují ostatní organizace v lesním hospodářství jako školství a výzkum, odborové organizace, ekologická hnutí, státní správu apod. Současnými členy jsou, mimo jiné, Lesy České republiky, s.p., Lesnická fakulta ČZU, Lesnická fakulta Mendelu v Brně, Česká lesnická společnost a Odborový svaz pracovníků dřevozpracujícího odvětví a lesního hospodářství.

Dne 30. 4. 2014 proběhl celorepublikový sněm PEFC v Kostelci nad Černými lesy, kde byl zhodnocen rok 2013, který byl ve znamení zvýšené aktivity v PR, v oslovení obchodních řetězců, aby se informace o značce PEFC dostaly do co nejširšího povědomí o nejrozšířenějším certifikátu, který garantuje původ dříví z oblastí, které jsou obhospodařovány udržitelným způsobem.

Slavnostní setkání zakladatelů a partnerů OPS k 10. výročí OPS

Setkání, které se uskutečnilo dne 7. 10. 2014 v nově zrekonstruovaných prostorách zámeckých jízdáren v Lednici, se zúčastnilo 52 hostů z celé republiky. Pro zajištění slavnostní atmosféry byly připraveny výstavy fotografií, výtvarných prací dětí, postery o aktivitách OPS a prezentace Mendelovy univerzity v Brně, Vinařství Volařík a Školního zemědělského podniku Mendelovy univerzity. Účastníky přivítal předseda správní rady RNDr. Libor Kabát, informaci o projektu MCZL podala RNDr. Eva Řezáčová a hlavní prezentaci o 10 letech působení OPS přednesl ředitel OPS Jan Vybíral. Všichni účastníci hodnotili akci jako příjemnou, přátelskou, na vysoké odborné i společenské úrovni.

Certifikát Biosférické rezervace Dolní Morava

Od roku 2012 se OPS snaží o vytvoření vlastního marketingového nástroje, který by mohl sloužit BR DM k propagaci udržitelného hospodaření a šetrného využívání přírodních zdrojů. Smyslem a cílem projektu je podpořit rozvoj území BR Dolní Morava, propagovat místní výrobky a služby vytvořené a provozované šetrně, tradičně a v souladu se zájmy kulturní krajiny a přispět k rozvoji udržitelného cestovního ruchu tím, že známka garantuje původ označeného výrobku v regionu, šetrnost výrobce i výrobku k životnímu prostředí a přímou návaznost činnosti v daném území.

Certifikát je osvědčením toho, že výrobce, nebo poskytovatel služeb:

- hospodaří či pracuje způsobem šetrným k životnímu prostředí a v souladu s principy udržitelného života a využívání krajiny
- má vazbu na BR DM, tj. hospodaří v území BR
- souhlasí s filozofií BR Dolní Morava a Programu MAB a propaguje ji (např. odkazem na webových stránkách apod.)
- garantuje kvalitu výrobku nebo služeb

Při přípravě projektu byly využity zkušenosti s již fungujícími typy označení výrobků a služeb např. v rámci Asociace regionálních značek, o.s. nebo Tradice Bílých Karpat, o.s. respektive informace ze zahraničních biosférických rezervací, kde podobné známky již fungují.

V závěru roku 2014 správní rada schválila směrnici pro udělování Certifikátu a byla zahájena jednání s prvními žadateli.

CERTIFIKÁT

BIOSFÉRICKÁ
REZERVACE

DOLNÍ MORAVA

OSTATNÍ AKTIVITY

18

Z ostatních aktivit, které zástupci OPS v průběhu roku 2014 realizovali nebo se jich účastnili, mimo jiné zmiňujeme:

Přednášky a terénní exkurze pro české i zahraniční studenty

Přednášky a terénní exkurze pro české i zahraniční studenty, z nichž většinu tvořili posluchači Mendelovy univerzity v Brně. Dne 25. 3. byla prezentována přednáška pro posluchače Lesnické a dřevařské fakulty (LDF), specialisty na tropy a subtropy, na téma „Od panenské přírody ke kulturní krajině třetího tisíciletí nejen v Evropě“. Pro dalších 30 studentů proběhla 3. 4. přednáška „Role BR v udržitelném využívání krajiny“. Dne 22. 4. byly prezentovány studentům Zahradnické fakulty v Lednici zkušenosti OPS z problematiky zvané Management kulturní krajiny. Přítomno bylo 71 studentů. V květnu byla připravena exkurze pro zahraniční studenty LDF na téma „Management kulturní krajiny, aneb problémy zemědělské krajiny v ČR“. V září proběhla exkurze v oblasti LVA a na Pálavě pro 34 studentů a pedagogů ze Střední lesnické technické školy v Trutnově.

Rozhovor pro Český rozhlas Brno

Dne 21. 1. poskytli ředitel OPS rozhovor Českému rozhlasu Brno. Vybrané téma se týkalo krajinotvorných projektů, které OPS ve spolupráci s obcemi a AOPK Brno realizuje. Jako příklad pro posluchače byl vybrán projekt ÚSES Pohořelice. Souběžně poskytli rozhovor i starosta Pohořelic ing. Svoboda. Relace byla vysílána 22. 1. na vlnách ČR Brno.

Jednání s představiteli města Lanžhot

V průběhu celého roku probíhala jednání s představiteli města Lanžhot, která se týkala pokračující spolupráce v rámci projektu Návštěvnické místo Lanžhot, přeshraničního projektu o monitoringu a preventivních zásadách proti kalamitním druhům komárů a vytvoření studie komplexních opatření a využití území mezi Lanžhotem a lužním lesem na jihovýchod od města. Byl připraven základ pro uzavření smlouvy na vyhotovení studie

jako podkladu pro jednání o souhrnných pozemkových úpravách a rozpracování „komářého“ projektu.

Jednání k projektům u Mlýnského rybníka

Předmětem jednání, které se uskutečnilo 7. 2. pod hrází Mlýnského rybníka v Lednici bylo zjištění stávajících podmínek v místě, které obec uvažuje pro vybudování bezpečné stezky mimo nebezpečnou úzkou silnici jako spojnicí obce s lokalitou Apollonův chrám. V širším rámci lokality byly nastíněny podmínky pro vybudování kombinovaného biocentra a parku s mokřady a vodními biotopy.

Jednání o spolupráci s městem Břeclav

Dne 10. 2. byla předběžně dojednána vzájemná koordinace a spolupráce v rámci přednáškových aktivit v roce 2014 pro veřejnost Břeclavi. OPS je připravena spolupracovat jak s městem Břeclaví, tak i s Občanským sdružením Lužánek z Lanžhota v rámci projektu, který podává Lužánek na JMK se žádostí o dotaci.

Workshop o krajinných projektech OPS

Pro odborné pracovníky SCHKO Pálava a střediska AOPK Brno byl v březnu ve spolupráci s Vinařstvím Volařík uspořádán workshop o krajinných projektech OPS s následnou věcnou výměnou zkušeností a názorů na význam, způsob řešení a další koncepci v trendu využití dotačních titulů pro zlepšení charakteristik zemědělské krajiny jižní Moravy.

Jednání o vytvoření a realizaci vzorového projektu v BR DM

Dne 6. 3. se v Brně uskutečnilo jednání o vytvoření projektu v BR DM na realizaci vzorového využití plochy pod elektrickými vedeními velmi vysokého napětí (VVN). S Doc. Černým a Ing. Pavelkou byla vybrána v BR DM lokalita v k. ú. Mušlov. V rámci projektu budou plochy pod vedením VVN zbavené nevhodných dřevinných nárůstů a následným pravidelným seče-

ním a posilováním semenné banky travními a bylými stepními druhy z blízké PR Liščí kopec převedené na květnatou louku stepního charakteru. Projekt bude realizován v rámci doktorandské práce na Lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy univerzity v Brně a proběhne v součinnosti s vlastníkem vedením VVN, SCHKO Pálava a OPS, která bude v projektu odborným partnerem. Výstupem projektu by mohlo být založení systému managementu vybraných pozemků pod VVN v rámci celé ČR.

Prezentace pro starosty Dobrovolného sdružení obcí LVA (DSO LVA)

V březnu proběhla pro starosty DSO LVA prezentace a sdělení zkušeností z úspěšných projektů, které jsou realizované v úzké součinnosti s obcemi a možnosti získání dotací z OP ŽP v končícím plánovacím období EU, které byly zprostředkovány Ing. Koukalem z AOPK Brno. Následovala diskuse a vzájemná výměna informací o zkušenostech především z náročné administrace projektů.

Exkurze pro lesníky

Pro lesní personál Lesní a rybníční správy Colloredo Mannsfeld ve Zbirohu a pracovníky společnosti Lesy Šternberg byla 14. 3. připravena tematická terénní exkurze v Mikulově a blízkém okolí, včetně výšlapu na Pálavu.

Prezentace pro management LČR, s.p.

V rámci jednání dozorčí rady LČR, s.p., které se uskutečnilo dne 24. 4. na zámku v Židlochovicích, byla přednesena prezentace s názvem „10 let Biosférické rezervace Dolní Morava aneb: „...doma není nikdo prorokem...“ V následné diskusi byla oceněna role OPS v managementu krajiny a byla vyslovena podpora dalším aktivitám v BR DM i mimo ni.

Jednání s Povodím Moravy, s.p.

S generálním ředitelem státního podniku Povodí Moravy RNDr. Janem Hodovským byla v dubnu projednána spolupráce v oblasti BR DM. Pan generální ředitel zdůraznil, že bude jeho zájmem, aby se dosavadní stav kontaktů výrazně změnil a prohloubil. Vzájemně byly nadneseny možné

oblasti spolupráce, např. problematika preventivních zásahů proti kalamitně přemnoženým komárům, revitalizace vybraných částí na dolním toku Dyje, bobří, atd.

Problematika údržby v okolí Lednických rybníků

Pracovní schůzka o problematice údržby v okolí Lednických rybníků, která se uskutečnila začátkem května za účasti zástupců OPS, obcí, LČR, Správy CHKO Pálava a AOPK Brno, měla za cíl specifikovat nejbližší priority a strategii společných a vzájemně se doplňujících aktivit k dosažení maximálního efektu v těchto oblastech: údržba zeleně, zajištění kvality stezek pro pěší a cyklisty, ochrana zájmů zúčastněných subjektů, osazení trasy naučné stezky mobilizárem (lavičky a informační tabule), možnosti vyřešení majetkoprávních vztahů v lokalitě v okolí Apollónova chrámu a pláže pod Apollem. Zúčastnění se shodli na vzájemné koordinaci a spolupráci, s cílem využít všech možností dotačních programů, rozpočtů obcí a možností jednotlivých subjektů.

Prezentace tvůrčích projekčních studentských týmů Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity

Na Zahradnické fakultě v Lednici bylo 9. 5. představeno osm zpracovaných projektů vytvořených pro vybrané části území na Mikulovsku, v BR DM a na jižní Moravě. Projekční týmy studentů – projektantů, řešily konkrétní nastíněné problémy v krajině, jako jsou ochrana zemědělského půdního fondu, zlepšení charakteristik zemědělské krajiny, revitalizace krajiny, zlepšení estetických hodnot a udržitelné využívání v rámci rozvoje turistiky, aj. Práce týmů a způsob prezentace měly dobrou úroveň a takto byly hodnoceny i přítomnými starosty obcí a zástupci dalších subjektů.

Rozhovor pro Studio Brněnské televize

Na základě spolupráce s ing. Pondělíčkovou – manažerkou PR z Lesnické práce s.r.o., byl ze strany OPS připraven námět pro redakci Brněnské televize pro přípravu diskusního pořadu „Vlna z Brna“. Vlastní rozhovor s ředitelem OPS se uskutečnil 27. 5. Půlhodinový rozhovor se věnoval tématům: BR Dolní Morava, Program Člověk a biosféra, aktivity OPS,

10. výročí OPS, zakladatelé a spolupracující subjekty, úspěšné projekty a cíle pro nejbližší období. Rozhovor prakticky v nezměněné podobě byl odvysílán v celostátní síti kabelové televize v rámci pravidelného pořadu „Vlna z Brna“ dne 3. 6. 2014. V archívu Brněnské televize je možné jej shlédnout na <http://www.b-tv.cz/videoarchiv>

Zadání doktorandské práce Mendelu v Brně, LDF

Na základě jednání s Doc. Klimánkem z Mendelovy univerzity v Brně byla začátkem června provedena rekognoskace území mezi Lanžhotem a lužním lesem na JV straně města a vytvořena osnova pro doktorandskou práci na téma využití technologií GIS v plánování revitalizace vybraných území. Část k.ú. Lanžhot je vytipována pro revitalizaci a vytvoření přírodně blízkých poměrů – lesoparku. V rámci plánovaných komplexních pozemkových úprav je nutné vyřešit majetkoprávní vztahy a vzít v potaz vybudovaná technická zařízení (zavlažovací systém, protipovodňová zařízení) a jiná omezení, např. zemědělství. Cílem práce je navrhnout optimalizaci využití území jako bezpečného zázemí pro rozvoj města v návaznosti na sportovní a klidový areál a dát obci odborné argumenty pro zadání KPÚ. OPS je v roli iniciátora a odborného poradce.

Prezentace v rámci oslav 20. výročí založení IFER – Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů, v Průhoncích

Významný český privátní ústav pro výzkum lesních ekosystémů, spolupracující s mnoha zeměmi světa, pozval hosty z celé ČR – univerzit, ministerstev, státní správy a dalších subjektů, aby oslavil 20 let své působnosti v rezortu lesního hospodářství a životního prostředí. Na tomto setkání byla prezentována i BR Dolní Morava a OPS s projekty krajinného managementu.

Exkurze pro lesníky ze středních Čech

Nový management největšího soukromého majetku v ČR – Colloredo Mannsfeld, spol. s r.o. se zajímal o problematiku managementu území BR Dolní Morava. Součástí exkurzní trasy, která byla připravena na 11. 6., byly zajímavé historické a přírodní lokality Mikulovska a LVA.

Pracovní schůzka s náměstkem ministra ŽP

Dne 13. 6. 2014 se v Lednici z iniciativy RNDr. Kabáta, předsedy správní rady OPS, uskutečnila delší dobu připravovaná pracovní schůzka s cílem seznámit Ing. Vladimíra Dolejského, Ph.D., náměstka ministra životního prostředí a předsedu Mezioborové pracovní skupiny pro LVA, s multioborovou problematikou managementu území LVA a rolí MOPS, kterou by tento subjekt mohl a měl sehrávat v rámci rozvoje, ochrany a řízení LVA.

Koordinační schůzka k projektům s problematikou komárů na Břeclavsku

V druhé polovině června byla uspořádána pracovní schůzka s Doc. Gelbičem (JČU) a RNDr. Šebestou, která řešila možnosti využití některých možných dotačních zdrojů na projekt preventivních zásahů proti nebezpečným druhům komárů v oblasti BR DM. Optimálním nositelem a hlavním řešitelem projektu v rámci LIFE+ by měla být buď vědecká instituce, nebo univerzita, s participací LČR, samosprávy a OPS. Problémem je poměrně vysoká spoluúčast. Další možnosti se očekávají v souvislosti s programem GAČR, NAZV, OPŽP, nebo regionálních přeshraničních projektů v novém plánovacím období EU.

Odborná praxe v BR DM

V průběhu července proběhla v OPS odborná praxe Bc. Jarmily Konecké, studentky Univerzity Palackého v Olomouci. Pod odborným vedením pracovníků OPS pomohla vytvořit matrici a podklady pro interaktivní mapu přírodovědně a ochrannářsky zajímavých lokalit v oblasti BRDM, která bude dále využívána pro výukové a prezentační účely.

Jednání o revizi a vymezení Nadregionálního biokoridoru K 161 (NRBK)

Cílem jednání, které se uskutečnilo 15. 7. na Obecním úřadě v Dolních Věstonicích za přítomnosti zástupců obce, OPS a projekční firmy pověřené MŽP ČR, bylo odstranění nesouladů ve vytyčení NRBK na pravém břehu jezer Novomlýnské soustavy. Největším nesouladem v původním návrhu vedení NRBK se ukázalo nerespektování skutečných přírodních podmínek

v lokalitě a vylišení tzv. ochranného pásma NRBK, které nemá oporu v le- gislativě a znemožňuje vlastníkům pozemků jakékoliv stavební aktivity a obci stanovení jasných podmínek rozvoje území v rámci územního plánu. Výsledkem jednání byla shoda na respektování reálných přírodních podmínek v předmětné lokalitě, které znemožňují vylišení mokřadního biotopu na souší břehů v k.ú. Věstonice a vedení hranice NRBK ve dvou variantách (stávající hladina a uvažovaná hladina snížená o 40 cm).

Pracovní jednání s vedením města Třeboň

V závěru července se v Lednici z iniciativy vedení města Třeboň uskutečnila pracovní schůzka se starostou obce Lednice a zástupci OPS. Cílem jednání bylo získání zkušenosti z oblasti LVA ve věci procesu získání statutu UNESCO. Podrobnou přednášku na dané téma přednesl RNDr. Kabát, starosta Lednice a předseda správní rady OPS. Informace o roli a zkušenostech OPS jako Site-managéra LVA sdělil ředitel OPS.

Odborná exkurze pro Ústav pro výzkum lesních ekosystémů (IFER)

Dne 3.10. byla zorganizována exkurze pro 36 účastníků mezinárodní konference pořádané IFER. Akce pro zástupce z osmi zemí byla zaměřena na lužní lesy v BR a exkurzní zastávky s výkladem zahrnovaly Pohansko, Lánské louky, Ranšpurk a Soutok.

Výjezdní zasedání ČNK MaB v Děčíně

Zástupci OPS se zúčastnili výjezdního zasedání ČNK MAB, které se uskutečnilo 16. 10. 2014 na okraj semináře „Invační rostliny v chráněných územích“ v Děčíně. Na programu jednání byla zpráva o činnosti ČNK MAB v období 2013/2014. Dále byly diskutovány změny ve složení ČNK MAB a také možnost doplnit komitét dalšími členy, zástupci krajinných profesí. Dalším bodem jednání byly změny organizačního a jednacího řádu ČNK MAB. V dalším bodě zazněla informace o jednání Mezinárodní koordinační rady MAB (ICCMAB). Zásadní byla zpráva o revizích tří BR z České republiky (Dolní Morava, Krkonoše a Bílé Karpaty). Všechny tři BR splňují kritéria MAB, ale Krkonoše a Bílé Karpaty s připomínkami. Bylo konstatováno, že BR Dolní Morava byla doporučena jako model struktury řízení prostřed-

nictvím zainteresovaných subjektů. Přestože je to poprvé, co se česká BR stala modelem pro Světovou síť BR, ČNK MAB tuto skutečnost nijak nezdůraznil, ani nedal námět k jakémukoli jejímu využití, ať už ve zviditelnění Programu MAB v ČR, nebo v každodenní praxi. Následně jednání pokračovalo teoretickou prezentací PhDr. Ryndy na téma „Jak uvést BR do středu pozornosti“, informací o projektu „Studium a podpora procesů participativní tvorby regionálních strategií udržitelného rozvoje území s využitím metody analýzy aktérů“ a zprávami o činnosti jednotlivých BR v ČR. Jednání bylo uzavřeno úvahou o rozšíření BR Krkonoše propojením s CHKO Jizerské hory tak, aniž by nově vymezené území BR bylo kompletně pokryto některou z vrstev ochrany přírody.

Seminář „Lesnické parky – ukázka harmonie člověka s přírodou“

Na akci, kterou pro odbornou veřejnost koncem října pořádala Česká lesnická společnost ve spolupráci s LČR s.p. a VLS ČR s.p. v Kostelci nad Černými Lesy, se s velkým zájmem setkal příspěvek „10 let BR Dolní Morava“, kterou přednesl ředitel OPS. Tři lesnické parky: Křivoklátsko (13. 5. 2010), ŠLP Masarykův les Křtiny (22. 4. 2011) a Bezděz (11. 5. 2011) hledají možnost vhodné institucionalizace a zkušenosti OPS byly vnímány jako velmi inspirativní.

Seminář k turistice na Soutoku

U příležitosti slavnostního otevření povalového chodníku v blízkosti Soutoku zorganizoval dne 24. 10. Jihomoravský kraj (JMK) seminář „Soutok Morava a Dyje pro turisty – vybudování infrastruktury cestovního ruchu na česko-rakouské hranici“. Zaměstnanci OPS prezentovali příspěvek „Biosférická rezervace Dolní Morava a projekt Strategie rozvoje šetrné turistiky na Soutoku“ v jehož rámci byl připomenut i probíhající projekt „Návrh systému pro usměrnění návštěvnického tlaku v oboře Soutok“. V současné době je možné hodnotit jako optimistickou atmosféru diskuse a spolupráce, s viditelným vzájemným pochopením mezi JMK, LČR – LZ Židlochovice, regionem LVA a Podluží a ochranou přírody v problematice Soutoku. OPS přispěla svou zkušeností z projektu, který již v letech 2005–2006 mohl řešit uspokojivě problémy, které se mezitím prohloubily. OPS je

vnímána jako logický partner ostatních významných subjektů, mimo již zmíněných i Povodí Moravy.

Jednání s Centrem AdMaSVUT Brno

V souvislosti s dříve zahájenými aktivitami OPS a Mendelovy univerzity se v listopadu uskutečnilo jednání s Ing. JUDr. Zdeňkem Dufkem, Ph.D. ředitelem Centra AdMas. AdMaS (Advanced Materials, Structures and Technologies) je moderní centrum vědy a komplexní výzkumná instituce

v oblasti stavebnictví, která je součástí Fakulty stavební Vysokého učení technického v Brně. Tématem jednání byla příprava projektu „Efektivní údržba ochranných pásem elektrovodů a podpora biodiverzity kulturní krajiny“, který bude zaměřen na využití pozemků pod rozvodnými sítěmi za účelem zvýšení biodiverzity kulturní krajiny. OPS by měla plnit funkci koordinátora projektu, jehož zahájení se v případě získání finančních prostředků předpokládá již v roce 2015.

PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI V ROCE 2015

22

BR Dolní Morava, o.p.s. se v roce 2015 zaměří na odbornou a logistickou pomoc obcím při realizaci projektů, které mohou získat dotace na realizaci z Operačního programu Životní prostředí. Bude se jednat o projekty zaměřené na tvorbu Územních systémů ekologické stability (ÚSES) v zemědělské krajině. Významnou pracovní náplň roku 2015 bude tvořit mimo

jiné také projekt „Červená kniha dřevin ČR, Červená kniha ohrožených druhů lužních lesů BR Dolní Morava a Červený seznam ohrožených druhů ŠLP Křtiny“ financovaný z Norských fondů. OPS se bude podílet v roli SM LVA na managementu LVA, na optimalizaci jeho turistické infrastruktury a na systémovém dořešení SM LVA v rámci mezioborové dohody MOPS.

23

DÁRCI A PARTNEŘI

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s. se jako neziskový subjekt s ohledem na svoje hospodaření snaží o zajištění dlouhodobého více-zdrojového financování všech svých aktivit.

Naše činnost a projekty, které realizujeme nejen v Biosférické rezervaci Dolní Morava, by nebyly možné bez finanční podpory grantových a dotač-

ních programů a bez příspěvů jednotlivých dárců nebo projektových partnerů. Děkujeme všem, bez jejichž finančního příspěvku bychom nemohli plnit své poslání.

24

MND, a.s.

MND Drilling & Services, a.s.

Alca Plast, s.r.o.

Lesy ČR, s.p.

Klement, a.s.

Zahrada Olomouc, s.r.o.

Dobrovolný svazek obcí LVA

Lesní závod Židlochovice

Vinařství Volařík, s.r.o.

Onyx Trade, s.r.o.

VÝROK AUDITORA

Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s.

Auditované období za rok 2014

Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s.

Lešnice, Zámecká náměstí 69, PSČ 691 44
IČ: 269 38 171

Výrok auditora - bez výhrad

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv obecně prospěšné společnosti Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s., Lešnice, Zámecká náměstí 69, PSČ 691 44, IČ: 269 38 171 k 31.12.2014 jakož i nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31.12.2014 v souladu s českými účetními předpisy.

V Brně 6. 2. 2015

ŠKAMPA a.s.p.s., s.r.o. zapsaná u Kojářížského soudu v Brně v oddělu C, vložka č. 4099, se sídlem v Brně,
Peřimova 8a, IČ 44803389, z. územní KA ČR 202

Ing. Jiří Škampa, autorizovaný auditor, z. ověřování KA ČR 1450